

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyně JUDr. Kateřinou Štěpánovou, Ph.D., ve věci

žalobce: **P. K.**
zastoupen Mgr. Ladislavem Bártou, advokátem
sídlem Purkyňova 787/6, 702 00 Ostrava, Moravská Ostrava
proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 23. 5. 2023, č. j. MPSV-2023/110301-923,
o příspěvku na živobytí, a proti rozhodnutí žalovaného ze dne 23. 5. 2023, č. j. MPSV-
2023/110515-923, o doplatku na bydlení,

takto:

I. Žaloba se zamítá.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

III. Odměna a náhrada hotových výdajů ustanoveného zástupce žalobce Mgr. Ladislava Barty, advokáta, sídlem Purkyňova 787/6, Ostrava, **se určuje** částkou ve výši 3 900 Kč a bude mu vyplacena z účtu Krajského soudu v Ostravě do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobce brojí proti výše označeným rozhodnutím žalovaného (dále jen „napadená rozhodnutí“), jímž žalovaný zamítl odvolání žalobce směřující proti rozhodnutím Úřadu práce České republiky – Krajské pobočky v Ostravě (dále též jen „správní orgán prvního stupně“ či „úřad práce“) ze dne 11. 4. 2023. Těmito rozhodnutími úřad práce zamítl žádosti žalobce o dávky příspěvek na živobytí (rozhodnutí č.j. 172948/2023/OOI) a doplatek na bydlení (rozhodnutí č. j. 172953/2023/OOI) poskytované dle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pomoci v hmotné nouzi“), neboť žalobce nesplnil povinnosti stanovené v písemné výzvě.
2. Předmětem přezkumu je otázka, zda žalobce doložil potřebné dokumenty k posouzení svých majetkových poměrů a stavu hmotné nouze, resp. zda úřad práce disponoval dostatečnými údaji k meritornímu posouzení žádosti žalobce o dávky.

II. Relevantní skutková zjištění vycházející z obsahu správního spisu

3. Dne 31. 1. 2022 žalobce podal na příslušných tiskopisech žádosti o dávky (příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení). V žádostech za společně posuzovanou osobu označil svého nezletilého syna M. K., narozeného X. Součástí tiskopisů je též poučení o dokumentech, jimiž má žadatel své žádosti podložit.
4. K žádostem žalobce připojil tyto listiny (jsou součástí spisové dokumentace ve věci příspěvku na bydlení):
 - souhlas s předáváním rodného čísla České pošty;
 - doklad o výši měsíčních příjmů za měsíce listopad 2022, prosinec 2022 a leden 2023;
 - prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech;
 - prohlášení o stanovení vyživovací povinnosti a jejím plnění;
 - tiskopis informace o užívání bytu;
 - seznámení účastníka řízení s výpočtem nájmu v místě obvyklého;
 - souhlas se sdělením o existenci bankovního účtu;
 - podepsané „Základní poučení o právech a povinnostech účastníka řízení o dávku pomoci v hmotné nouzi“ a podepsané „Základní poučení“;
 - smlouva o nájmu bytu na adrese 30. dubna X, O., sjednaná na dobu určitou od 15. 9. 2021 do 30. 9. 2022; dodatek ze dne 29. 9. 2022 prodlužující nájem do 30. 9. 2023; a evidenční list pro výpočet měsíčních úhrad k tomuto bytu;
 - smlouvy o vedení a výpisy z účtu žalobce a jeho syna, včetně výpovědi smlouvy;
 - doklad o výši čtvrtletního příjmu žalobce a jeho syna za 4. čtvrtletí roku 2022;
 - doklad o výši nákladů na bydlení za 4. čtvrtletí 2022.
5. Dne 31. 1. 2023 žalobce prostřednictvím datové schránky dále doložil:

- potvrzení o úhradě nedoplatků energií za rok 2021 (hrazeno z účtu matky žalobce JUDr. A.K., advokátky) a nájemného ve výši 16 000 Kč měsíčně za měsíce duben až červen 2022; příjmové pokladní doklady, z nichž plyne, že náklady hradila JUDr. K.;
 - nájemní smlouva ze dne 3. 2. 2015 na byt č. X na ulici N. 54 v O. uzavřená dne 3. 2. 2015 mezi nezletilým M.K. (zastoupen JUDr. K.) a I. L. na dobu určitou od 3. 2. 2015 do 3. 2. 2016; a dodatek k této smlouvě ze dne 1. 1. 2016 prodlužující dobu nájmu do 1. 1. 2017.
6. Dne 21. 2. 2023 správní orgán prvního stupně vyzval žalobce, aby se dostavil k sepsání protokolu o ústním jednání a doložil tyto dokumenty:
- vyplněný a podepsaný formulář „prohlášení o účtech banky“;
 - vyplněný a podepsaný formulář „prohlášení o stanovené vyživovací povinnosti“ a jejím plnění pro dceru I. a syna A.;
 - vyplněný a podepsaný formulář „prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech syna (obě strany);
 - vyplněný a podepsaný formulář „doklad o výši měsíčních příjmů“ za měsíce říjen 2022 až leden 2023 za syna;
 - kompletní výpis z účtu s celkovými obraty za měsíc leden 2023 za žalobce i syna;
 - sdělení pronajímatele bytu o distribuční sazbě a velikosti jističe ze smlouvy o sdružených službách elektřiny (údaje nejsou součástí doloženého evidenčního listu);
 - smlouva a rozpis záloh elektrické energie, resp. plynu (pokud jsou uzavřeny);
 - smlouva o půjčce či jiný doklad prokazující, že příchozí platby z účtu „L. I.“ na účet syna M. ve výši 16 000 Kč a 996 Kč jsou skutečně půjčkou;
 - příjmy za měsíce říjen 2022 až leden 2023;
 - doklad o započitatelné podlahové ploše bytu na ulici 30. d. X v O. (doložena pouze celková plocha bytu);
 - příjmy, ze kterých byly hrazeny náklady na bydlení a základní životní potřeby rodiny od října 2022 do ledna 2023.
7. Ve výzvě ze dne 21. 2. 2023 správní orgán žalobce poučil o následcích jejího nesplnění dle § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi.
8. Dne 1. 3. 2023 žalobce zaslal úřadu práce doklady požadované v písemné výzvě ze dne 21. 2. 2023.
9. Dne 23. 2. 2023 se žalobce osobně dostavil na základě telefonické výzvy a do protokolu úřadu práce sdělil, že žije v nájemním bytě s nezletilým M., je veden na úřadu práce, má tři děti; v péči má nezletilého M., nezletilá I. žije u matky I. L. (*bývalá partnerka žalobce-poznámka soudu*), nezletilý A. byl svěřen do pěstounské péče. Posledního půl roku žil ze zapůjčených finančních prostředků své matky. Pobíral příspěvek na bydlení, přídavek na dítě a výživné pro syna M. Nemá žádný majetek. Syn vlastní bytovou jednotku č. X na ulici N. č. X, v O. (dále v textu pro zjednodušení jen „byt č. X“) a garáž na ulici U. X v O. (dále v textu též pro zjednodušení jen „garáž“), kde má matka uskladněny věci. Garáž nechce odvolatel pronajmout z obavy znehodnocení a využití majetku k trestné činnosti. Má řidičský průkaz, provozuje auto, náklady na provoz automobilu hradí paní L. Nemá stavební či kapitálové pojištění. Má dluhy vůči matce asi 350 000 Kč a vůči paní L. 16 000 Kč a 996 Kč. Není v insolventi, neví o exekucích, nepodnikal. Má vyživovací povinnost k dceři I. ve výši 300

Kč měsíčně a synovi A. ve výši 500 Kč měsíčně. Dluh na výživném převyšuje trojnásobek stanoveného výživného. Dokončuje vysokou školu veřejno-právní, hledá si práci. K bytu č. X na ulici N. 54 existují dvě nájemní smlouvy. V současnosti zde bydlí matka žalobce. Žalobce byl poučen o tom, že má doložit doklad do ukončení nájemní smlouvy k bytu č. X ve vztahu k paní L.

10. Vzhledem ke skutečnostem zjištěným při osobním jednání dne 23. 2. 2023 vyzval správní orgán žalobce dne 28. 2. 2023 k doložení tam specifikovaných listin, a žalobce poučil o následcích jejího nesplnění ve smyslu § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Žalobce měl doložit:
 - darovací smlouvu k bytu č. X;
 - smlouvu o pronájmu bytu č. X uzavřenou mezi nezletilým M. a I.L. výpověď této smlouvy či její prodloužení.
11. Na výzvu reagoval žalobce dne 6. 3. 2023. Dodal darovací smlouvu ze dne 5. 9. 2014, jíž JUDr. K. daruje byt č. X a garáž, nezletilému M., a její schválení opatrovnickým soudem. Dále sdělil, že nájemní vztah mezi nezletilým M. a I. L. neexistoval, neboť nájemní vztah byl realizován v průběhu roku 2014, tj. v době, kdy byla vlastníkem bytu č. X ještě JUDr. K. Nájemní vztah s paní L. se netýká žalobce, nedisponuje proto důkazy k tomuto právnímu vztahu. Žalobce rovněž přiložil smlouvu o nájmu bytu č. X uzavřenou mezi nezletilým M. jakožto pronajímatelem a JUDr. K. jakožto nájemcem ze dne 15. 2. 2015. Žalobce předložil i čestné prohlášení JUDr. K. ze dne 3. 3. 2023, v němž se uvádí, že byt č. X zakoupila JUDr. K. dne 26. 9. 2013, zajistila nákladnou rekonstrukci, po realizaci rekonstrukce souhlasila s nastěhováním paní L. na dobu určitou; poté, co byt paní L. uvolnila, darovala byt vnukovi a podala návrh na schválení darovací smlouvy opatrovnickému soudu. Paní L. bydlela v bytě na základě nájemní smlouvy na dobu určitou v roce 2014; nájemní smlouvu s vnukem paní K. uzavřela dne 15. 2. 2015 „ve znění, jak je uvedeno ve smlouvě z data 1. 11. 2013, kdy k tomuto datu smlouva nebyla platná ani účinná, neboť majitelem nebyl vnuk M.“. Smlouva ze dne 1. 11. 2013 sloužila jako příloha k závěti JUDr. K. pro případ, „než se záležitosti vyřeší s převodem na nezletilého vnuka prostřednictvím soudu“.
12. Dne 20. 3. 2023 doložil žalobce darovací smlouvu k bytu č. X a garáži ze dne 5. 9. 2014 uzavřenou mezi nezletilým M. jako obdarovaným a JUDr. K. jako dárkyní. Správní orgán poučil žalobce o uplatnění majetku společně posuzovaných osob. Žalobce dále doložil nájemní smlouvu ze dne 15. 2. 2015 uzavřenou mezi synem M. a JUDr. K. (byt a garáž) s platností „nejméně na 10 let“. Žalobce uvedl, že se do bytu č. X matka JUDr. K. nastěhovala dne 15. 2. 2015. Žalobce dále sdělil, že nájemní smlouva mezi paní L. a nezletilým M. nikdy neexistovala, tudíž ji nemůže doložit.
13. Dne 22. 3. 2023 žalobce informoval úřad práce o tom, že podal soudu návrh na schválení dohody o vrácení daru (byt č. X a garáž) mezi synem M. a JUDr. K., neboť se jednalo o „danajský dar“.
14. Ve spisové dokumentaci správního orgánu figurují tyto nájemní smlouvy ve vztahu k bytu č. X na ulici N. X:

- smlouva ze dne 1. 11. 2013 uzavřená mezi JUDr. K. a I. L..na dobu od 1. 11. 2013 do 1. 11. 2014 a smlouva ze dne 1. 11. 2014 uzavřená na dobu od 1. 11. 2014 do 1. 11. 2015;
 - smlouva uzavřená mezi M. K. (zastoupen JUDr. K.) a paní L. dne 3. 2. 2015 na dobu od 3. 2. 2015 do 3. 2. 2016 a dodatek k této smlouvě ze dne 3. 2. 2015, jímž se nájem se sjednává na dobu od 1. 1. 2016 do 1. 1. 2017.
15. Správní orgán opět dne 29. 3. 2023 vyzval žalobce k doložení platné smlouvy o nájmu bytu č. X na ulici N. X a výpovědi této smlouvy či předávacího protokolu s paní L. Na tuto výzvu již žalobce nereagoval.
16. Spisový materiál dále obsahuje mj. výpis z katastru nemovitostí ve vztahu k bytu č. X (bytová jednotka č. X, byt je zapsána na LV č. X, k. ú. M. O.) a garáži (zapsána na LV č. X, k. ú. S. O.). Vlastníkem je nezletilý M. K. na základě darovací smlouvy ze dne 5. 9. 2014, včetně dodatku ze dne 29. 1. 2015, právní účinky vkladu k 2. 2. 2015.
17. Ve spise jsou založeny i kopie výroku rozsudku Okresního soudu v Ostravě v opatrovnické věci nezletilého M. K., na jehož základě bylo zvýšeno výživné pro nezletilého stanovené matce na částku 2 000 Kč měsíčně s účinností od 1. 4. 2013; kopie výroku rozsudku Okresního soudu v Ostravě v opatrovnické věci nezletilé I. K., narozené X, dcery žalobce, na jehož základě byla schválena dohoda rodičů o svěření nezletilé do péče matky s tím, že se otec/žalobce zavázal hradit výživné pro nezletilou ve výši 200 Kč měsíčně s účinností 1. 3. 2014; kopie výroku rozsudku Okresního soudu v Ostravě v opatrovnické věci tehdy nezletilého A.Š., narozeného X, syna žalobce, svěřeného do pěstounské péče, na jehož základě bylo otci/žalobci stanoveno výživné pro tehdy nezletilého v částce 500 Kč měsíčně na účet příslušného úřadu práce.
18. Správní orgán si též vyžádal informace od rozličných bankovních ústavů, z nichž plyne, že nevedenou bankovní účty žalobce a nezletilého, resp. že zůstatky na účtech jsou téměř nulové.
19. Úřad práce rozhodl dne 11. 4. 2023 a žádosti žalobce o dávky příspěvku na živobytí i doplatku na bydlení zamítl. Konstatoval, že žalobce opakovaně upozornil na to, že k bytu č. X existovaly pro stejné období dvě nájemní smlouvy a potřebu uvedené osvětlit. Správní orgán nemohl určit zda, kým a za jakých podmínek je majetek společně posuzované osoby využíván, a tedy zda příjmy a majetkové poměry nejsou takové, že mohou i po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení zaručit dostatečné prostředky k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb žalobce a společně posuzovaných osob. Správní orgán prvního stupně uzavřel, že žalobce ve lhůtě stanovené v poslední výzvě ze dne 29. 3. 2023 nedoložil požadované podklady, proto nebylo možno v dalším řízení pokračovat a stanovit, zda se nachází v hmotné nouzi či nikoli.
20. V odvolání žalobce namítl, že správní orgán prvního stupně nevyhodnotil správně rozhodné období, neboť vyžadoval doklady, které s věcí nesouvisí a týkají se let 2015 a 2016.
21. V napadených rozhodnutích žalovaný rekapituloval obsah jednotlivých výzev a reakcí žalobce, jakož i doložených listin. Vyzdvihl, že doklady požadoval po žalobci za

účelem zjištění skutečného stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti ve smyslu § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“). Z doložených listin i své úřední činnosti zjistil, že pro určité období byl byt č. X pronajat dvěma různými smlouvami dvěma osobám. Poukázal rovněž na pojem „celkové majetek poměry“ a vyzdvihl, že pro posuzování nároku na příspěvek na živobytí i doplatek na bydlení se zjišťuje, zda žadatel a s ním společně posuzovaná osoba mají možnost zvýšit si příjem vlastním přičiněním. Zvýšením příjmu se rozumí mj. zvýšení příjmů prodejem nebo jiným využitím majetku. Za jiné využití majetku je rovněž považován pronájem majetku za cenu, kterou lze použít k výživě a zabezpečení ostatních základních potřeb. Žadatel o dávku musí primárně krýt své životní potřeby využitím svého majetku. Pokud takový majetek osoba má, musí s ním naložit tak, že si zvýší svůj příjem. Správní orgány požadovaly po žalobci, resp. po osobách s ním společně posuzovaných, doklad o tom, jak je byt č. X ve vlastnictví syna žalobce užíván, tedy smlouvu k bytu, resp. osvědčení, zda smlouva uzavřená s paní L. je stále platná, přičemž bylo zjištěno, že byt je pronajímán i paní K.

III. Obsah žaloby

22. Žalobce napadená rozhodnutí sporuje žalobou ze dne 8. 6. 2023 a současně žádá o ustanovení právního zástupce za účelem doplnění žaloby.
23. V doplnění žaloby ze dne 7. 8. 2023 žalobce uvádí, že opakované žádosti o doložení dokladů považuje za projev šikany. Správní orgán měl dostatek informací k tomu, aby jeho žádosti posoudil meritorně. V případě žalobce se nejedná o první žádosti o dávky. Správní orgán měl dostatek podkladů z úřední činnosti. Ze správních spisů a s ohledem na vyjádření JUDr. K. měl správní orgán dostatek podkladů pro závěr o užívání bytu č. X a vydání rozhodnutí. Žalobce zdůraznil, že bez pomoci své matky není schopen hradit náklady na bydlení, což i osvědčil.
24. Žalobce navrhl zrušení napadených rozhodnutí.

IV. Vyjádření žalovaného

25. Žalovaný v obsáhlém vyjádření rekapituluje průběh správního řízení a nadále zastává názor, že žalobce ani přes výzvy nedoložil potřebné doklady k osvědčení svých celkových sociálních a majetkových poměrů.
26. Bez doložení požadovaných dokladů nemohl správní orgán posoudit, kým a za jakých podmínek je majetek nezletilého M. využíván, a posoudit tak celkové příjmy a majetkové poměry žalobce, resp. s ním společně posuzovaných osob.
27. Navrhuje zamítnutí žaloby pro nedůvodnost.

V. Jednání soudu

28. Ve věci soud jednal dne 4. 10. 2023; u jednání strany setrvaly na svých procesních stanoviscích.

29. Žalovaný předložil soudu k důkazu rozhodnutí úřadu práce České republiky ze dne 29. 8. 2016, z něhož se podává, že paní I. L., bytem trvale na ulici N. X (byt č. X), O., do 30. 6. 2016 čerpala sociální dávku – příspěvek na bydlení ve vztahu k tomuto bytu, tímto rozhodnutím jí byla dávka od 1. 7. 2016 odňata. Dále záznam o sociálním šetření u žalobce ze dne 30. 6. 2022 na adrese 30. dubna X: dle šetření na schránce figuruje i jméno paní L., ta je dle vyjádření žalobce u něj s jejich společnou dcerou I. jen na návštěvě z důvodu nemocenské, paní L. bydlí na adrese N. X, O. (byt č. X). Dále doložil žalovaný dopis ministra práce a sociálních věcí ze dne 15. 8. 2024 adresovaný veřejnému ochránci práv týkající se žádosti žalobce o sociální dávky (za jiné než nyní posuzované období), v nichž byla řešena i problematika byt č. X; ministr poukazuje na to, že postup správních orgánů (zamítnutí žádosti pro nedoložení podkladů) potvrdila i rozkladová komise.
30. Právní zástupce žalobce ve vztahu ke smlouvě o nájmu uzavřené mezi nezletilým M. a JUDr. K. poukázal na věk nezletilého, roli smluvních stran, oprávnění jednat za nezletilého M. a účel smlouvy. Žalobce se nedomnívá, že musel vyhovět opakovaným výzvám k doložení podkladů k jeho žádostem. Správní orgán žádal listiny, o kterých nevíme, zda vůbec existovaly. Žalovaný nemůže žádat doložení toho, co je mimo právní sféru žadatele o dávku. V nynější věci vyžadoval smluvní dokumentaci mezi třetími osobami, která se jej netýká, ke které nemá přístup. Výzvy byly bez hlubšího rozboru. Žalobce na výzvy reagoval, neignoroval je, nepostupoval svévolně. Dle žalobce nelze automaticky postupovat tak, že v případě nedoložení všech žádaných podkladů, nemůže správní orgán vydat meritorní rozhodnutí. Žalobce se domnívá, že se žalovaný nevypořádal s doloženými podklady; jeho rozhodnutí je proto nepřezkoumatelné; nijak nehodnotí prohlášení JUDr. K., proč nájemní smlouvu uzavřela, proč byt pronajala. Z rozhodnutí není patrné, jak na čestné prohlášení žalovaný nahlížel. Rovněž nelze byt č. X hodnotit jako „toxické ubytování“ a dovozovat, že takový byt je navždy závadný, i kdyby byl v minulosti pronajat protiprávně. V nynější věci je situace jednoduchá, žalobce žije se svým synem, jsou společně posuzováni, byt č. X dříve obývala bývalá partnerka žalobce a ze sociálního šetření ze dne 30. 6. 2022 nevyplývá nic jiného než to, že tam má trvalý pobyt. Žalovaný požadoval dokumenty, které žalobce dodat nemohl a jejich nedodání nemůže být důvodem pro zamítnutí žádosti.
31. Žalovaný u jednání zdůraznil, že úřad práce neměl jiné možnosti, jak ověřit užívání bytu č. X, než ten, který zvolil v nynější věci. Využívání bytu č. X bylo relevantní pro vyhodnocení okruhu posuzovaných osob pro účely žádaných sociálních dávek. Paní L. je bývalou přítelkyní žalobce, má s ním dítě, a proto bylo podstatné zjistit, zda s ní žalobce bydlí a společně hospodaří. K nájemní smlouvě uzavřené mezi nezletilým M. a JUDr. K. žalovaný uvedl, že nelze uzavřít smlouvu na tentýž byt dvakrát, a to zejména za situace, kdy paní L. k tomuto bytu po určitou dobu pobírala příspěvek na bydlení, a z úřední činnosti vyšlo najevo, že jej může i dále užívat. Jednalo by se o dvojí plnění. Žalobce podává opakované žádosti o sociální dávky, jsou vedena četná správní řízení, a proto jsou tyto okolnosti správnímu orgánu z úřední činnosti známy. Správní orgány využívaly dostupné podklady z jiných spisů tak, aby nezatěžovaly žalobce. Následně vyzvaly žalobce k doložení informací, které již nemohly zjistit z úřední činnosti. Žalobce musí osvědčit skutečnosti, které jsou relevantní pro jeho žádost a které vycházejí ze zákonných předpisů. Žalovaný zdůraznil, že sociální dávky jsou poslední záchrannou sítí a jejich přiznání musí být náležitě zdůvodněno. V nynější věci nedošlo k nadměrnému zatížení žalobce výzvami.

VI. Posouzení věci krajským soudem

32. Krajský soud shledal žalobu přípustnou, podanou oprávněnou osobou (§ 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „s. ř. s.“) a včasnou (§ 72 odst. 1 s. ř. s.). O žalobě krajský soud rozhodl vycházeje ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.).
33. V přezkumném řízení soudním je soud povinen zkoumat, zda vydané rozhodnutí je zákonné a bezvadné. Při přezkumu přitom respektuje vymezené žalobní body (§ 75 odst. 2 věta první s. ř. s.).
34. **Žaloba není důvodná.**
35. Krajský soud nejprve shrnuje relevantní právní úpravu dopadající na souzenou věc.
36. Ustanovení § 21 zákona o pomoci v hmotné nouzi, obecně vymezuje podmínky nároku na příspěvek na živobytí; ustanovení § 33 téhož zákona pak podmínky nároku na doplatek na bydlení. Podmínkou získání doplatku na bydlení je dle § 33 odst. 2 citovaného zákona získání nároku na příspěvek na bydlení. Ustanovení § 72 odst. 1 a odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi pak detailně vymezuje náležitosti žádosti o dávku v hmotné nouzi.
37. Dle § 10 odst. 2 je rozhodným obdobím, za které se zjišťuje příjem v případě podání žádosti o dávku, u opakujících se dávek (tedy i dávek v nyní souzené věci) období 3 kalendářních měsíců předcházejících aktuálnímu kalendářnímu měsíci (...).
38. Dle § 11 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi *se při posuzování nároku na příspěvek na živobytí a na doplatek na bydlení zjišťuje (s výjimkami uvedenými v odstavcích 4 a 5), zda mají osoba a společně s ní posuzované osoby možnost zvýšit si příjem vlastním přičiněním. Odstavec druhý za zvýšení příjmu vlastním přičiněním považuje zvýšení příjmu a) řádným uplatněním nároků a pohledávek, b) prodejem nebo jiným využitím majetku, c) vlastní prací. Dle odst. 3 písm. f) téhož ustanovení se možnost zvýšit si příjem vlastní prací nezkoumá při posuzování hmotné nouze u nezaopatřeného dítěte. Dle odst. 4 se prodej nebo jiné využití majetku nevyžaduje u a) nemovitosti nebo bytu, které osoba využívá k přiměřenému trvalému bydlení; orgán pomoci v hmotné nouzi posuzuje přiměřenost bydlení ve vztahu k bydlení stávajícímu zejména s přihlédnutím k jeho formě, velikosti, výši nákladů na bydlení a osobním poměrům dotčené osoby a osob s ní společně posuzovaných.*
39. Dle § 14 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi se zvýšením příjmu prodejem nebo jiným využitím majetku *rozumí prodej nebo jiné využití majetku, který nepatří mezi věci, jejichž prodej nebo jejich jiné využití se podle tohoto zákona nevyžaduje, nebo které podle zvláštních právních předpisů nepodléhají výkonu rozhodnutí. Odstavec 2 zpřesňuje, že prodej nebo jiné využití majetku příslušný orgán pomoci v hmotné nouzi nevyžaduje v případech, kdy je zřejmé, že jeho prodej nebo jeho jiné využití by nebyly úměrné zisku z něj plynoucímu nebo pokud to nelze po osobě spravedlivě žádat.*

40. Dle § 15 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi se pro účely tohoto zákona se *celkovými sociálními poměry rozumí podíl rodiny na trvání stavu hmotné nouze, do kterého se osoba dostala. Při posuzování celkových sociálních poměrů příslušný orgán pomoci v hmotné nouzi posuzuje také využívání jiného než vlastního majetku, které umožňují zpravidla osoby blízké.* Dle odst. 2 se pro účely tohoto zákona *celkovými majetkovými poměry rozumí hodnota movitého a nemovitého majetku vycházející z jeho zjištěné ceny, kterého lze využít ihned, popřípadě po určité době, pro zvýšení příjmu, a to jak krátkodobě k překlenutí přechodného stavu hmotné nouze, tak dlouhodobě, pokud nelze využít jiné možnosti. Z movitého a nemovitého majetku, uvedeného ve větě první, je vyloučen majetek, jehož prodej nebo jeho jiné využití nelze po osobě vyžadovat (...).*
41. Dle § 49 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi *jsou žadatel o dávku, příjemce i společně posuzované osoby jsou povinni osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, na její výši nebo výplatu a na výzvu se osobně dostavit k příslušnému orgánu pomoci v hmotné nouzi, nebrání-li tomu těžko překonatelné překážky, zejména zdravotní stav.* Dle odstavce pátého citovaného ustanovení pak platí, že *nesplní-li osoba (...) ve lhůtě stanovené příslušným orgánem povinnosti (...), může být po předchozím upozornění žádost o dávku zamítnuta, výplata dávky zastavena, nebo dávka odejmuta.*
42. Již jen z výše citovaných ustanovení plyne nejen základní povinnost správního orgánu zkoumat relevantní příjem žadatele o dávku, resp. společně posuzovaných osob, a jeho výdaje na jedné straně, avšak též povinnost žadatele, resp. společně posuzovaných osob, osvědčit rozhodné skutečnost pro nárok na dávku na straně druhé, to vše v rozhodném období. Platí rovněž, že u obou dávek řešených v nynější věci správní orgán posuzuje celkové majetkové poměry žadatelů, resp. společně posuzovaných osob, tak, aby mohl vyhodnotit, zda se nacházejí v situaci hmotné nouze.
43. Stěžejní otázkou nynější věci je posouzení, zda žalobce k žádostem o dávky doložil takové podklady, které umožňovaly správnímu orgánu posoudit celkové majetkové poměry žalobce a osob s ním společně posuzovaných, resp. zda správní orgán takovými podklady ze své úřední činnosti disponoval.
44. Krajský soud předesílá, že již v předtištěných formulářích žádostí, na nichž žalobce své žádosti o dávky uplatnil, úřad práce žalobce poučil o tom, jakými informacemi má své žádosti podpořit v souladu s § 72 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Dalšího poučení o základních právech se žalobci dostalo v listině označené jako „Základní poučení“, kterou k žádostem dne 31. 1. 2023 dodal a podpisem stvrdil. Tento dokument obsahuje informace například o povinnostech žadatele osvědčit rozhodné skutečnosti, včetně následků nesplnění této povinnosti, a vysvětluje pojem „zvýšení příjmu vlastním přičiněním“ například prodejem nebo jiným využitím majetku. Žalobce dále stvrdil svým podpisem dne 31. 1. 2023 i navazující poučení na listině „Základní práva a povinnosti žadatele o dávku“ obsahující mj. informaci o povinnosti žadatele osvědčit rozhodné skutečnosti, včetně následků nesplnění takové povinnosti.

45. Krajský soud sdílí názor správních orgánů, že vyjádření žalobce učiněná v průběhu správního řízení ohledně využívání bytu č. X (viz protokol ze dne 23. 2. 2023, bod 7 narativní části tohoto rozsudku) a jím doložené listiny (nájemní smlouva uzavřená mezi nezletilým M. a paní L. k bytu č. X ze dne 3. 2. 2015), jakož i informace, jimiž disponoval správní orgán z úřední činnosti (obsah sociálního šetření ze dne 30. 6. 2022 a skutečnost, že k tomuto bytu do 30. 6. 2016 paní L. čerpala sociální dávky) zavdaly správnímu orgánu příčinu pochybovat o tom, jak a kým je skutečně využíván majetek nezletilého syna žalobce M. Žalobce navíc dne 23. 2. 2023 správnímu orgánu výslovně sdělil, že k bytu existují dvě nájemní smlouvy a v současné době zde bydlí JUDr. K., přestože ve správním spise figurovala i nájemní smlouva uzavřená dne 3. 2. 2015 mezi nezletilým M. a paní L., ve znění pozdějšího dodatku, o jejímž ukončení nebylo správnímu orgánu nic známo.
46. Správní orgán proto postupoval správně, pokud žalobce dne 28. 2. 2023 vyzval k doložení listin za účelem osvědčení následného užívání tohoto majetku (viz bod 9 narativní části). Pro určení stavu hmotné nouze pro nárok na opakující se dávky bylo zapotřebí zohlednit, zda si žalobce a s ním společně posuzovaná osoba (nezletilý M.) nemohou zvýšit příjem vlastním přičiněním, a tím si zabezpečit zcela či částečně finanční prostředky na zajištění základních životních potřeb a úhradu odůvodněných nákladů na bydlení. Možnost zvýšení příjmu vlastním přičiněním prodejem nebo jiným využitím majetku totiž ovlivňuje stanovení částky živobytí žadatele o dávku (společně posuzovaných osob).
47. Žalobce na výzvu ze dne 28. 2. 2023 dne 6. 3. 2023 doložil mj. čestné prohlášení JUDr. K. ze dne 3. 3. 2023, z něhož plyne, že byt zakoupila dne 26. 9. 2012, následně rekonstruovala, poté byt pronajímala I. L. Dle čestného prohlášení měla paní L. byt užívat v roce 2014, kdy byla majitelkou JUDr. K.. *Poté, co paní L. uvolnila byt*, byl darovací smlouvou ze dne 5. 9. 2014 převeden na nezletilého M. Následně paní JUDr. K. dne 15. 2. 2015 uzavřela s vnukem *nájemní smlouvu nejméně na deset let a byt užívá a bydlí zde* (viz i vyjádření žalobce do protokolu dne 23. 2. 2023). Žalobce k tomuto doložil i nájemní smlouvu ze dne 15. 2. 2015 k bytu č. X uzavřenou mezi nezletilým M. (zastoupen žalobcem) a JUDr. K. s platností minimálně deset let; a dále i nájemní smlouvu k bytu č. X uzavřenou mezi JUDr. K. a I. L. na dobu od 1. 11. 2013 do 1. 11. 2014 ze dne 1. 11. 2013 a ze dne 1. 11. 2014 na dobu od 1. 11. 2014 až 1. 11. 2015 (včetně potvrzení pro účely úřadu práce ze dne 1. 12. 2014 o trvání nájemního vztahu do 1. 11. 2015. Dne 20. 3. 2023 žalobce uvedl, že se do bytu č. X JUDr. K. *nastěhovala dne 15. 2. 2015*. Žalobce dále sdělil, že *nájemní smlouva mezi paní L. a nezletilým M. nikdy neexistovala*, tudíž ji nemůže doložit.
48. Při sociální šetření dne 30. 6. 2022 přitom žalobce sdělil, že *paní I. L. bydlí v bytě č. X*. Uvedené mu bylo předestřeno dne 23. 2. 2023 správním orgánem, což se snažil korigovat tvrzením, že v bytě č. X má paní L. pouze hlášen trvalý pobyt.
49. Správní orgán s ohledem na rozpory, které vyvstaly, resp. přetrvaly, na podkladě obsahu čestného prohlášení paní JUDr. K. a sdělení žalobce ze dne 20. 3. 2023 (ve spojení s již dříve zajištěnými podklady) dne 29. 3. 2023 opětovně vyzval žalobce k doložení platné smlouvy o nájmu bytu č. X a výpovědi této smlouvy či předávacího protokolu s paní L. Na tuto výzvu již žalobce nereagoval.

50. Na tomto místě se krajský soud vyjádří i k *tvrzené nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí*, která má dle žalobce spočívat v nevypořádání se s obsahem čteného prohlášení JUDr. K. v napadených rozhodnutích.
51. Krajský soud neshledal žádnou z vad, pro kterou by bylo napadené rozhodnutí mít za nepřezkoumatelné, ať už pro nesrozumitelnost, nebo pro nedostatek důvodů (odůvodnění je v rozporu s výrokem, popř. jiné důvody než ty, v nichž má mít dle zákona oporu, odůvodnění postrádá rozhodný důvod pro výrok či neobsahuje žádné hodnocení provedených důkazů a závěr z nich učiněný). Při výkladu pojmu „nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu“ vyšel z konstantní judikatury vztahující se k nepřezkoumatelnosti soudních rozhodnutí, která je shrnuta např. v rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2011, č. j. 2 As 85/2011-170, kde je mj. uvedeno: „*K vymezení rozsahu přezkoumatelnosti soudních rozhodnutí přispěl Ústavní soud, který např. v nálezu ze dne 11. 4. 2007, sp. zn. I. ÚS 741/06, vyslovil, že odůvodnění rozhodnutí soudu jednajícího a rozhodujícího ve správním soudnictví, z něhož nelze zjistit, jakým způsobem postupoval soud při posuzování rozhodné skutečnosti, nevyhovuje zákonným požadavkům kladeným na obsah odůvodnění a v konečném důsledku takové rozhodnutí zasahuje do základních práv účastníka řízení, který má nárok na to, aby jeho věc byla spravedlivě posouzena*“.
52. Krajský soud považuje napadené rozhodnutí za srozumitelné, opřené o dostatek důvodů, z nichž je zřejmé, proč žalovaný odvolání zamítl a potvrdil rozhodnutí úřadu práce. Nepřezkoumatelnost přitom není projevem nenaplněné subjektivní představy žalobce o tom, jak měly správní orgány rozhodnout, resp. jak podrobně by mu mělo být rozhodnutí odůvodněno, ale objektivní překážkou, která soudu znemožňuje, aby ho přezkoumal (srov. přiměřeně rozsudky Nejvyššího právního osudu ze dne 28. 2. 2017, čj. 3 Azs 69/2016–24, a ze dne 27. 9. 2017, čj. 4 As 146/22017–35).
53. V nynější věci se právě čestné prohlášení JUDr. K. stalo podnětem pro další postup a výzvu úřadu práce, neboť sdělovalo informace nesouladné s dřívějšími vyjádřeními žalobce, jím doloženými listinami a informacemi dostupnými žalovanému z jeho úřední činnosti. Tato úvaha je z obsahu rozhodnutí úřadu práce i žalovaného (které ostatně tvoří jeden celek) zřejmá, a nelze proto usuzovat na jejich nepřezkoumatelnost.
54. Krajský soud dále důrazně odmítá tvrzení žalobce, že nemohl disponovat požadovanými listinami, neboť se nacházely mimo jeho právní sféru (resp. nebyl účastníkem právního vztahu). Nájemní smlouvu k bytu č. X uzavřel nezletilý M. zastoupen JUDr. K. dne 3. 2. 2015 (tj. den následující po dni, kdy nastaly právní účinky vkladu do katastru nemovitostí na podkladě darovací smlouvy ze září 2014) jakožto výlučný vlastník tohoto bytu. Takto dobu trvání smlouvy i dodatkem prodloužil. Případný doklad o ukončení této nájemní smlouvy (resp. uvolnění bytu) se tedy zcela legitimně mohl nacházet v dispoziční sféře žalobce, resp. nezletilého M. Lze připustit, že nájemní smlouva mohla skončit uplynutím doby, neboť byla sjednána na dobu určitou, avšak bez jakýchkoli spekulací lze v takové situaci v rámci obecné opatrnosti očekávat při skončení smlouvy plynutím času vyhotovení minimálně předávacího protokolu ohledně předmětu nájmu. Z úřední činnosti správního orgánu nicméně vyplynulo, že ještě do 30. 6. 2017 ve vztahu k bytu č. X I. L. čerpala sociální dávky. Dne 30. 6. 2022 pak žalobce prohlašuje, že paní L. v tomto bytě nadále bydlí. To vše v období, kdy existovala ke stejnému bytu i smlouva ze dne 15. 2. 2015

uzavřená na dobu nejméně deseti let mezi nezletilým M. a JUDr. K., a žalobce i JUDr. K. opakovaně prohlašují, že v bytě č. X JUDr. K. bydlí a nese náklady s tímto bytem spojené.

55. Za této situace nelze nikterak vyčítat správnímu orgánu, že považoval za potřebné osvědčit, jak je majetek nezletilého M. skutečně využíván. Zákon o pomoci v hmotné nouzi vychází z principu odpovědnosti osoby za své sociální postavení. Pro určení stavu hmotné nouze pro nárok na opakující se dávky se mimo jiné zohledňuje, zda si osoba (společně posuzované osoby) nemůže zvýšit příjem vlastním přičiněním, a tím si zabezpečit zcela či částečně finanční prostředky na zajištění základních životních potřeb a úhradu odůvodněných nákladů na bydlení (blíže § 3 odst. 4, § 22, 26, 27 a 28 zákona o pomoci v hmotné nouzi). Krajský soud odmítá tvrzení žalobce, že úřad práce v nynější věci disponoval veškerými podklady pro rozhodnutí. Naopak, meritornímu posouzení žádosti bránila neobjasněná situace ohledně využívání majetku ve vlastnictví nezletilého M., která sice nezapočala v rozhodném období (k bytu existovaly dvě nájemní smluvy od února 2015), ale měla souvztažnost i k rozhodnému období, pročez následný „právní osud“ bytu č. X nebyl žalobcem vyjasněn.
56. Správní řízení je obecně ovládáno zásadou vyšetřovací a zásadou materiální pravdy. To znamená, že správní orgán musí být aktivní při zjišťování podmínek pro nárok na dávky v hmotné nouzi a nemůže pasivně vyjít jen z údajů předložených žadatelem, který z důvodu svého zájmu, ať již vědomě, nebo nevědomě, všechny podstatné informace neuvede. Stejně tak i žadatel nemůže být pasivní a očekávat aktivitu jen ze strany správního orgánu a musí aktivně plnit povinnosti dané zvláštními zákony, v tomto případě zákonem o pomoci v hmotné nouzi (srovnej rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. 6. 2016, č.j. 20 Ad 53/2015-26).
57. Povinnost správního orgánu zjistit skutečný stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti je dána primárně § 3 správního řádu. Možnost ověřit rozhodné skutečnosti uvedené v žádosti, popř. zjistit skutečnosti žadatelem, příjemcem nebo společně posuzovanou osobou neuvedené, které mohou mít vliv na nárok na dávku, její výši nebo výplatu, dává orgánu pomoci v hmotné nouzi § 50 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Toto ustanovení však nestanovuje povinnost orgánu rozhodujícímu o dávce vždy vyžadovat údaje u těchto subjektů. Je tak do jisté míry na úvaze orgánu pomoci v hmotné nouzi, který postup uplatní. Taková úvaha samozřejmě nesmí být svévolná a orgán pomoci v hmotné nouzi tak musí v každém individuálním případě zvažovat, zdali případná výzva není pro žadatele či příjemce nepřiměřeně zatěžující, šikanózní či bezúčelná (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 4. 2016, č. j. 6 Ads 219/2015–30). Podle citovaného rozhodnutí by takový výklad by byl zcela v rozporu s konceptem rozhodování o dávkách pomoci v hmotné nouzi, neboť povinnost tvrdit a dokázat nedostatečné majetkové poměry leží především na žadateli či příjemci dávky.
58. V řízení dle zákona o pomoci v hmotné nouzi se ustanoveními § 49 odst. 1 písm. a) a § 49 odst. 2 důkazní aktivita (břemeno) ohledně osvědčení nároku na dávku přenáší na žadatele o dávku, resp. i na osoby, jimž dávka byla dříve přiznána (příjemce). Pokud tedy orgán pomoci v hmotné nouzi příjemce vyzve k doložení rozhodných skutečností tak, aby bylo toto břemeno splněno, a zároveň tak nečiní šikanózním, bezúčelným či nepřiměřeně zatěžujícím způsobem, jedná v souladu se zákonem. Soud poukazuje i na povinnost společně

posuzovaných osob osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku vyplývající z § 49 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi. S ohledem na skutečnost, že společně posuzovanou osobou je v případě souzené věci nezletilá osoba, přesouvá se tato povinnost na zákonného zástupce, tedy žalobce.

59. Na tomto místě krajský soud důrazně odmítá poznámku žalobce, že nelze automaticky postupovat tak, že v případě nedoložení všech žádaných podkladů, nemůže správní orgán vydat meritorní rozhodnutí. Krom již výše uvedeného pojednání o povinnostech žalobce v řízení o jeho žádosti o dávku doložit rozhodné skutečnosti krajský soud zdůrazňuje, že žalobce byl ve výzvách vždy poučen o následcích jejich nevyhovění ve smyslu § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi.
60. Žalobce nicméně ani po opakovaných výzvách nesdělil úřadu práce veškeré potřebné informace ohledně využívání bytu č. X. Naopak z jeho vyjádření a dokládaných listin plynuly rozporuplné informace ohledně jeho aktuálního možného využití. Tyto skutečnosti přitom byly s to ovlivnit nárok na dávku, její výši a výplatu. O povinnosti zvýšení příjmu prodejem nebo jiným využitím majetku úřad práce žalobce opakovaně informoval a poučil, jak při podání žádosti o dávku, tak v průběhu správního řízení. Správní orgány přitom nerozhodovaly pouze na základě prohlášení žadatele o dávku a osob společně posuzovaných, jimi poskytnuté informace poměřovaly s informacemi, jimiž disponovaly ze své úřední činnosti. Okolnosti užívání bytu č. X přesto zůstaly nejasné. Žalobce požadovanými informacemi mohl a měl disponovat. Není nikterak nad míru přiměřenou zabřemeňující či šikanózní požadovat pro vlastníka a pronajímateli bytu, aby disponoval dokumenty osvědčujícími ukončení nájemního vztahu či běžným předávacím protokolem u smlouvy na dobu určitou.
61. Nemístná je zcela úvaha žalobce o tom, že nezletilý M. nemohl v roce 2013 uzavřít nájemní smlouvu k bytu č. X, neboť ještě nebyl jeho vlastníkem. Správní orgán vycházel z toho, že nezletilý M. v době, kdy již vlastníkem bytu č. X byl, tedy ve dnech dne 3. 2. 2015 a 15. 2. 2015, k bytu uzavřel dvě nájemní smlouvy, aniž by však doložil ukončení jedné z nich.
62. Krajský soud nerozumí ani poznámce žalobce o „(ne)toxicitě“ daného bytu, z níž dovozuje, že případné neoprávněné pronajmutí bytu v minulosti neznamená jeho budoucí „závadnost“. Správní orgán v nynější věci disponoval indiciemi (ať již z úřední činnosti či doloženými samotným žalobcem), které jej vedly k tomu, aby ověřoval i aktuální užívání bytu č. X. S tím ostatně okrajově souvisí o to, že vzájemné vztahy mezi žalobcem a paní I. L. nejsou z informací obsažených ve správním spise zcela „průhledné“ a mohly by ovlivnit i úvahy správních orgánů ohledně vymezení okruhu společně posuzovaných osob. Jen namátkou lze poukázat na to, že žalobce předložil úřadu práce „smlouvu o půjčce“ ze dne 20. 12. 2022, z níž má vyplývat, že mu dne 12. 10. 2022 zapůjčila I. L. částku 16 000 Kč na úhradu nájemného a částku 996 Kč na úhradu komunálního odpadu převodem na účet nezletilého M.; přitom však žalobce doložil doklady o tom, že nájemné za měsíc říjen 2022 ve výši 16 000 Kč hradila JUDr. K. dne 31. 10. 2022 z účtu u ČSOB, a.s. Rovněž není bez významu, že náklady na provoz osobního automobilu žalobce hradí jeho bývalá partnerka I. L. či to, že dle sociálního šetření ze dne 30. 6. 2022 má paní L. označenou svým jménem schránku na adrese trvalého pobytu žalobce (v této souvislosti je nutno korigovat obsah

závěrečného vyjádření žalovaného při jednání dne 4. 10. 2024; nejednalo se o byt č. X, ale o nájemní byt na adrese 30.d. X).

63. Zbývá doplnit, že majetek nezletilého M., tedy byt č. X i garáž, není kryt výjimkami předpokládanými § 11 odst. 2 a 5, § 14 odst. 1 a 2 zákona o hmotné nouzi, ve kterých zákon taxativně vyjmenovává, kdy se nepožaduje prodej nebo jiné využití majetku ke zvýšení příjmu vlastním přičiněním, resp. k případnému správní uvážení ohledně účelnosti využívání majetku správní orgán ani nemohl z důvodu absence součinnosti žalobce přistoupit.
64. Lze shrnout, že úřad práce ve svých výzvách ze dne 23. 2. 2023 a 29. 3. 2023 formuloval požadavky na doložení podkladů jednoznačně, obsah výzev korespondoval se zjištěními dle spisového materiálu a takto najevo vyšlým skutkovým stavem v době vydání výzev. Požadavky úřadu práce byly podloženy. Ve výzvách úřad práce rovněž určil standartní a zcela přiměřenou lhůtu k doplnění žádosti. Výzva upozorňovala na sankce za nesplnění stanovených povinností. Výzva úřadu práce byla též dostatečně určitá. Výzva byla i dostatečně odůvodněná, protože odkazovala na povinnost stěžovatele jako příjemce dávky vyhovět výzvě k osvědčení skutečností rozhodných pro nárok na dávku. V rozsudku ze dne 31. 1. 2023, č. j. 2 Ads 147/2021-41, přitom Nejvyšší správní soud, nepovažoval za pochybení, ani pokud žadatel neměl k dispozici přesný popis konkrétních důkazů, které má předložit. Shledal naopak v pořádku, pokud mu byl ponechán prostor, aby s ohledem na svoji situaci předložil dostupné doklady, které by mohly prokázat požadované informace.
65. Krajský soud uzavírá, že správní orgán v souzené věci nepostupoval nikterak obstrukčně: toliko se snažil posoudit celkové majetkové poměry rodiny ve vazbě na možnost zvýšení příjmu vlastním přičiněním. Po žalobci, resp. nezletilém M., vyžadoval listiny, jimiž jakožto majitel bytu č. X mohl a měl disponovat (nájemní smlouva a doklad o jejím ukončení, resp. doklad o předání bytu, což souvisí s dalším využívání bytu i v rozhodném období), tedy listiny, které byly nezbytné k prokázání jeho nároku. Zjednodušeně lze postup úřadu práce vyjádřit tak, že co mohl, zajistil si sám, co nemohl, požadoval po žalobci, resp. jeho nezletilém synovi jakožto vlastníku bytu, a nepřiměřeně nezatěžoval žalobce vyžadováním potvrzení o skutečnostech, jež mohl ověřit z rozhodnutí jiných orgánů či jinými doklady.
66. Žalobce si v řízení před správními orgány patrně neuvědomil význam osvědčení skutečností rozhodných pro nárok na dávku podle § 49 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi.
67. V souzené věci bylo poučovací povinnosti a povinnosti upozornění, že nebyly osvědčeny skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, učiněno zadost. K problematice zjišťování skutkového stavu v řízení o snížení dávky pomoci v hmotné nouzi lze odkázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 4. 2016, č. j. 6 Ads 219/2015-30, v němž byl vysloven závěr i přenesení důkazní aktivity (břemene) ohledně osvědčení nároku na dávku na žadatele o dávku.
68. V případě, že byl žadatel neaktivní, resp. „aktivní jiným směrem“ a v rozporu s výzvou žádané dokumenty nedodal v kompletním rozsahu, neměl správní orgán pravomoc

předložení takových informací vynutit. Správní orgán je sice povinen vycházet ze skutečností jemu známých z vlastní úřední činnosti podle § 6 odst. 2 správního řádu, což v souzené věci i činil, nicméně ostatní rozhodné skutečnosti musel osvědčit žadatel dávky (rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 7. 2022, č. j. 6 Ads 298/2021-38, publikovaný pod č. 4375/2022 Sb. NSS, či ze dne 19. 4. 2016, č. j. 6 Ads 219/2015-30). Žalobce však na výzvu adekvátně nereagoval, všechny potřebné skutečnosti neosvědčil, kompletní doklady nedoložil. Vzhledem k jeho přístupu postupovaly následně správní orgány v souladu s § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi a žádost žalobce zamítly, respektive dávky nepřiznaly.

69. Krajský soud již jen závěrem poznamenává, že souzená věc není prvním případem, kdy žalobce podává správní žaloby proti zamítavým rozhodnutím správních orgánů ve věci jeho žádostí o sociální dávky. Kupříkladu již v rozsudcích zdejšího soudu ze dne 13. 6. 2023, č.j. 18 Ad 33/2022-134 (příspěvek na živobytí) a ze dne 13. 6. 2023, č.j. 18 Ad 39/2022-92 (doplatek na bydlení), jak byly Nejvyšším správním soudem potvrzeny v usneseních ze dne 28. 2. 2024, č. j. 2 Ads 266/2023-19, a ze dne 27. 6. 2024, č.j. 10 Ads 220/2023-26, soudy žalobci vysvětlily důležitost náležitě podložit žádosti o dávky a reagovat na výzvy úřadu práce. Žalobce i přesto ve svých navazujících žádostech nadále výzvám úřadu práce nepřikládal patřičný význam.
70. V nynější věci žádané sociální dávky jsou opravdu poslední záchrannou sítí pro osoby nacházející se v obtížné sociální situaci. Žadatel o dávku musí primárně své životní potřeby sanovat využitím svého majetku. Pokud takový majetek osoba má, musí s ním naložit tak, že si zvýší svůj příjem. Požadavek správního orgánu, aby žalobce doložil, jak a kým je majetek osoby s ním společně posuzované využíván, byl proto v souzené věci legitimní.

VII. Závěr a náklady řízení

71. Krajský soud na základě shora uvedeného dospěl k závěru, že žalobou napadené rozhodnutí je přezkoumatelné a zákonné, proto žalobu jako nedůvodnou zamítl (§ 78 odst. 7 s.ř.s.).
72. Žádnému z účastníků nebylo přiznáno právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobce v řízení úspěšný nebyl a žalovaný na jejich náhradu nárok ze zákona nemá (§ 60 odst. 2 s.ř.s.).
73. Žalobci byl ustanoven k ochraně jeho práv podle § 35 odst. 10 s.ř.s. zástupce z řad advokátů Mgr. Ladislav Bárta, jehož odměnu a hotové výdaje hradí stát. Soud zástupci žalobce dle obsahu spisového materiálu přiznal odměnu za zastupování podle vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (dále jen „advokátní tarif“), ve výši 3 000 Kč, a to za 3 úkony právní služby (převzetí věci; příprava zastoupení a prostudování spisového materiálu; účast u jednání soudu) podle § 9 odst. 2 advokátního tarifu. Dále soud přiznal zástupci žalobce paušální náhradu hotových výdajů na tři úkony právní služby ve výši 900 Kč ve smyslu § 13 odst. 4 advokátního tarifu. Odměna a náhrada hotových výdajů celkem činí 3 900 Kč a bude zástupci žalobce vyplacena z rozpočtových prostředků krajského soudu do 30 dnů od právní moci rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu správnímu soudu.

Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti tomuto rozsudku odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele.

Podmínkou řízení o kasační stížnosti je povinné zastoupení stěžovatele advokátem, pokud stěžovatel nebo jeho zástupce nemá vysokoškolské právnické vzdělání.

Ostrava 4. října 2024

JUDr. Kateřina Štěpánová, Ph.D.
samosoudkyně